Lietas Nr. A420165916
Lietas arhīva Nr. A42-01659-16/23

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2016.gada 20.jūlijā

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese Rudīte Migla,

rakstveida procesā izskatīja /pers. A/ pieteikumu par Siguldas novada bāriņtiesas 2016.gada 20.janvāra lēmuma Nr.1-6/8 atcelšanu un pienākuma uzlikšanu Siguldas novada bāriņtiesai izdot /pers. A/ labvēlīgu administratīvo aktu, ar kuru /pers. A/ tiktu piemērots iedzīvotāju ienākuma nodokļa atvieglojums par meitu /pers. B/.

Aprakstošā daļa

[1] /pers. B/ māte /pers. C/ vērsās Siguldas novada bāriņtiesā, lūdzot izšķirt domstarpības starp viņu un /pers. A/ par nodokļu atvieglojumu piemērošanu par meitu /pers. B/.

Ar Siguldas novada bāriņtiesas (turpmāk – bāriņtiesa vai atbildētāja) 2016.gada 20.janvāra lēmumu Nr.1-6/8 lietā Nr.2-5/1-2015 (turpmāk – Lēmums) nolemts atzīt, ka bērna interesēs ir noteikt, ka /pers. C/ pienākas nodokļu atvieglojums par /pers. B/.

[2] Administratīvajā rajona tiesā saņemts /pers. B/ tēva /pers. A/ (turpmāk – pieteicējs) pieteikums par Lēmuma atcelšanu un pienākuma uzlikšanu bāriņtiesai izdot labvēlīgu administratīvo aktu. Pieteikumā norādīti turpmāk minētie argumenti.

[2.1] Neskatoties uz to, ka attiecības ar /pers. C/ nepastāvēja laulībā, pieteicējs kā /pers. B/ tēvs par viņu rūpējas, tāpēc pieteicējs nevar piekrist bāriņtiesas Lēmumam par atvieglojumu atņemšanu pieteicējam, nosakot tos par labu /pers. C/. Piedzimstot meitai /pers. B/, tika nodibināta paraša, kas dod pieteicējam prioritāti nodokļu atvieglojumos. Atbildētājs, atņemot pieteicējam nodokļu atvieglojumu, radīja lielāku slogu bērna audzināšanā, kas kopumā ietekmē pieteicēja dzīves kvalitāti. Iejaucoties meitas audzināšanā, bāriņtiesa lauza iepriekš nodibināto parašu, ka tēvs gūst nodokļu atvieglojumu, ja ir pirmais bērns, bet nākama bērna piedzimšanas gadījumā nodokļa atvieglojumus gūst māte, kas norāda uz abu vecāku solidāru valsts noteikto nodokļu atvieglojumu izmantošanu.

[2.2] /pers. C/ ar neuzticību un neiecietību apzināti radījusi tādus apstākļus, lai pieteicējs, būdams meitas /pers. B/ tēvs, nepiedalītos bērna audzināšanā, liedz saskarsmes tiesības. /pers. C/ ir strādājusi /nosaukums/, kas norāda uz to, ka atbildētājs ir ieinteresēts aizsargāt tikai un vienīgi /pers. C/ intereses, jo pastāv draudzīgas attiecības ar bāriņtiesas darbiniekiem.

[2.3] Nevar piekrist atbildētāja viedoklim, ka ienākumi ir bijuši neregulāri. Gūstot lielākus ienākumus, pieteicējs dzīvoja taupīgi un saprotot, ka var zust darbs, ir ekonomējis, savukārt /pers. C/ tas nav paticis, un līdz ar to izcēlušies bieži strīdi, kas noveda pie abu vecāku dzīvošanas atsevišķi.

[2.4] Civillikuma 173.pants noteic, ka adoptētais bērns un viņa pēcnācēji attiecībā pret adoptētāju un viņa radiniekiem iegūst laulībā dzimuša bērna tiesisko stāvokli kā personiskās, tā mantiskās attiecībās. Ar šo normu pieteicējs vērš uzmanību, ka līdz 2015.gada 25.jūlijam pirms /pers. C/ stājās laulībā ar citu vīrieti, viņai neradās tāda vēlēšanās, lai ierobežotu pieteicēja tiesības nodokļu atvieglojumos, savukārt pēc laulības noslēgšanas ar /pers. D/, notiek procesi, kas faktiski ierobežo pieteicēja tiesības.

[2.5] Lēmums ir nepamatots, nav balstīts uz likumu un bērna interesēm. Šāds nolēmums nav balstīts uz abu vecāku nodibināto parašu, ka tēvs pirmdzimto ieraksta nodokļu atvieglojumos pirmais.

[2.6] Civillikuma 179.pantā nav noteikts pienākums nodokļu atvieglojumos, tos izlemj bērna vecāki saskaņā ar ģimenes tradīcijām, parašām, bet ne atbildētājs ar lēmumu. Vispārējā tiesību kārtībā tiesa ir lēmusi par labu /pers. C/ piedzīt no pieteicēja meitas labā uzturlīdzekļus. Šis pienākums izriet no 2016.gada 11.janvārī sprieduma civillietā Nr.C33611215.

[2.7] Pienākums gādāt par bērna uzturēšanu neizbeidzas, ja bērns ir šķirts no ģimenes vai nedzīvo kopā ar vienu no vecākiem, vai abiem vecākiem. Pieteicējs uzskata, ka, stājoties jaunā laulībā, bērna māte nevar radīt apstākļus, lai pieteicējam atņemtu nodokļu atvieglojumu.

[2.8] Parašu mainīšana nav pakļauta atbildētāja kompetencei, respektīvi, atbildētājs nav kompetents noteikt nodokļu atvieglojumu kādam no bērna vecākiem, līdz ar to pieteicējs uzskata, ka atbildētājs taisot nelabvēlīgu lēmumu ir ierobežojis pieteicēja pamattiesības, apzināti izposta pieteicēja autonomijas privāttiesības atvieglojumus un lauž iepriekš nodibināto norunu starp meitas /pers. B/ māti /pers. C/.

[2.9] Pieteicējs lūdz tiesu atzīt Lēmumu par prettiesisku un uzlikt par pienākumu Valsts ieņēmumu dienestam atjaunot nodokļu atvieglojumu /pers. A/, izdodot jaunu administratīvo aktu.

[3] Tiesā saņemtajā trešās personas paskaidrojumā (nav parakstīts) /pers. C/ norāda, ka nepiekrīt pieteicēja pieteikumam turpmāk norādīto apstākļu dēļ.

[3.1] Pieteicējs 2015.gada 23.novembrī sarunā ar Inčukalna novada bāriņtiesu ir norādījis, ka piekrīt, ka nodokļu atvieglojumi tiktu piemēroti /pers. C/.

[3.2] Pieteicējs norāda, ka viņam ir pastāvīgi ienākumi, bet tajā pašā laikā nemaksā bērnam uzturlīdzekļus, ko apliecina Rīgas apgabaltiesas iecirkņa Nr.70 zvērinātas tiesu izpildītājas nosūtītais paziņojums izpildu lietā Nr.00131/07/2016 pieteicējam par uzturlīdzekļu piedziņu.

[3.3] Pieteicējs nepilda Civillikuma 179.pantā ietverto pienākumu kopš 2013.gada vasaras, kā arī netiek pildīts Rīgas rajona tiesas 2016.gada 11.janvāra spriedumā lietā Nr.C33611215 noteikto par uzturlīdzekļu maksāšanu.

[3.4] Pieteicējs nav aprūpējis un audzinājis savu meitu, tāpat nav arī izrādījis interesi par bērnu, jo pamatā viņa intereses ir saistītas ar savas dzīves

kvalitātes sakārtošanu.

[4] Administratīvajā rajona tiesā saņemti Siguldas novada bāriņtiesas paskaidrojumi par pieteikumu, kuros bāriņtiesa pieteikumu neatzīst un uzskata par nepamatotu, pamatojoties uz Lēmumā minēto, kā arī papildus norāda, ka pieteicēja norāde uz nodibināto parašu, ka tēvs gūst nodokļu atvieglojumus par apgādībā esošo pirmo bērnu, bet māte par otro bērnu, bāriņtiesai nav saprotama. Šis arguments nav ņemams vērā, jo no juridiskā aspekta pieteicēja norādītā paraša nav saprotama kā tiesību paraša, kas būtu noformējusies ilgstošas pielietošanas laikā un tiktu atzīta kā vispārējs noteikums.

[5] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 112.[1]panta pirmo daļu lietas izskatīšana notiek rakstveida procesā bez tiesas sēdes.

Motīvu daļa

[6] Izvērtējot lietas materiālus kopsakarā ar tiesību normām, tiesa secina, ka pieteikums ir noraidāms.

[7] Saskaņā ar Bāriņtiesu likuma 17.panta 1.punktu un 19.panta otro daļu bāriņtiesa aizstāv bērna vai aizgādnībā esošās personas personiskās un mantiskās intereses un tiesības, kā arī izšķir vecāku domstarpības bērna aprūpes un aizgādības jautājumos (izņemot domstarpības par bērna dzīvesvietas noteikšanu) un, ja nepieciešams, pieņem lēmumu.

Atbilstoši likuma „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 13.panta pirmās daļas 1.punkta „a" apakšpunktam vienam no apgādniekiem, kurš ir nodokļu maksātājs, ir paredzēts nodokļa atvieglojums par nepilngadīgu bērnu.

Savukārt minētā panta 3.[2] daļa noteic, ka atvieglojumu par nepilngadīga bērna uzturēšanu piemēro tam nodokļa maksātājam, kuram uz vecāku vienošanās vai tiesas nolēmuma pamata ir nodibināta viena vecāka atsevišķa aizgādība. Ja vecāki kopīgi īsteno aizgādību un savstarpēji nevar vienoties par to, kuram no viņiem pienākas atvieglojums par apgādībā esošu personu, atvieglojumu par apgādībā esošu personu piemēro tam nodokļu maksātājam — vecākam, kurš norādīts bāriņtiesas lēmuma par vecāku domstarpību izšķiršanu rezolutīvajā daļā.

Tā kā pieteicējs un /pers. C/ aizgādību īsteno kopīgi un viņi nevar vienoties, bāriņtiesa izlemj to, kuram no viņiem atvieglojums piemērojams.

No likuma „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 13.panta pirmās daļas 1.punkta „a" apakšpunkta kopsakarā ar šā panta 3.[2] daļu izriet, ka nodokļa atvieglojums pienākas vienam no vecākiem par apgādībā esoša bērna uzturēšanu.

Saskaņā ar Civillikuma 177.pantu līdz pilngadības sasniegšanai bērns ir vecāku aizgādībā. Aizgādība ir vecāku tiesības un pienākums rūpēties par bērnu un viņa mantu un pārstāvēt bērnu viņa personiskajās un mantiskajās attiecībās. Rūpes par bērnu nozīmē viņa aprūpi, uzraudzību un tiesības noteikt viņa dzīvesvietu.

Bērna aprūpe nozīmē viņa uzturēšanu, t.i., ēdiena, apģērba, mājokļa un veselības aprūpes nodrošināšanu, bērna kopšanu un viņa izglītošanu un audzināšanu (garīgās un fiziskās attīstības nodrošināšana, pēc iespējas ievērojot viņa individualitāti, spējas un intereses un sagatavojot bērnu sabiedriski derīgam darbam).

Atbilstoši Bērnu tiesību aizsardzības likuma 10.panta pirmajai daļai bērnam ir tiesības uz tādiem dzīves apstākļiem un labvēlīgu sociālo vidi, kas nodrošina pilnvērtīgu fizisko un intelektuālo attīstību. Katram bērnam ir jāsaņem atbilstošs uzturs, apģērbs un pajumte.

Ievērojot minētajās tiesību normās noteikto, secināms, ka bērna aprūpe ietilpst vecāku aizgādībā un tā ietver bērna uzturēšanu, proti, ēdiena, apģērba, mājokļa un veselības aprūpes nodrošināšanu, bērna kopšanu un viņa izglītošanu un audzināšanu.

Savukārt Civillikuma 178.panta otrā daļa noteic, ka gadījumos, kad vecāki dzīvo šķirti, bērna aprūpi īsteno tas no vecākiem, pie kura bērns dzīvo.

[8] Lietā konstatēts turpmāk minētais.

[8.1] Siguldas novada Siguldas pirmsskolas izglītības iestāde „/nosaukums/" (turpmāk – izglītības iestāde) informējusi bāriņtiesu, ka bērna māte /pers. C/ aktīvi iesaistās bērna izglītības nodrošināšanā. Bērns apmeklē papildu maksas pulciņus – par tiem norēķinās māte. Mātei ar meitu ir ļoti labas attiecības, bērns tiek labi aprūpēts. Māte aktīvi interesējas arī par bērna ikdienas gaitām izglītības iestādē. Bērnu uz izglītības iestādi no rītiem ved māte /pers. C/ vai viņas vīrs /pers. D/. Bērna tēvu /pers. A/ pedagogi redzējuši 2-3 reizes, bērna izglītības ieguves nodrošināšanā izglītības iestādē /pers. A/ neiesaistās. Par ēdināšanu izglītības iestādē maksājumus veikusi /pers. C/, rēķini elektroniski tiek nosūtīti uz /pers. C/ norādīto e-pastu *(lietas 31.lapa)*.

[8.2] Bāriņtiesa 2016.gada 19.janvārī veikusi /pers. B/ dzīves apstākļu pārbaudi viņas dzīvesvietā pie mātes /pers. C/, konstatējot, ka ģimene dzīvo labiekārtotā divistabu dzīvoklī. Dzīvoklis ir tīrs un kārtīgs, meitai iekārtota atsevišķa istaba.

Ar savu tēvu /pers. B/ satiekas reti – reizi, divas mēnesī Inčukalnā, gandrīz vienmēr tā ir pieteicēja mātes iniciatīva *(lietas 34.lapa)*.

[8.3] Ar spēkā stājušos Rīgas rajona tiesas 2016.gada 11.janvāra spriedumu lietā Nr.C33611215 no pieteicēja par labu /pers. C/ piedzīti uzturlīdzekļi meitas /pers. B/ uzturēšanai 130,00 *euro* apmērā mēnesī, bet ne mazāk kā Ministru kabineta noteiktajā minimālajā uzturlīdzekļu apmērā, sākot no 2015.gada 28.oktobra līdz bērna pilngadībai *(lietas 36.-40.lapa)*.

[8.4] 2016.gada 20.janvārī bāriņtiesas sēdē /pers. C/ paskaidrojusi, ka pieteicējs meitai uzturlīdzekļus nemaksā no brīža, kopš viņi ir šķirti – apmēram trīs gadus. Pieteicējs kādu laiku dzīvojis un strādājis Īrijā, meita bija ciemos pie viņa, tur viņš meitai nopirka drēbes. Pieteicējs ar meitu tiekas apmēram divreiz mēnesī. Visvairāk uzmanības /pers. B/ izrāda pieteicēja mamma. /pers. C/ ar omi sarunājusi, ka vienas brīvdienas bērns ir pie viņas, nākamās pie omes. /pers.B/ patīk braukt pie omes. /pers.B/ saka, ka tētis tikai aiziet ar viņu uz veikalu un skatās televizoru, bet ome ar viņu spēlējas. /pers. C/ ar omi ir vienošanās, ka rēķinu par bērnudārzu aizsūta omei, viņa pārskaita nepieciešamo summu /pers. C/ rēķina apmaksai.

Pieteicējs uz bāriņtiesas sēdi nav ieradies *(lietas 41.lapa)*.

[8.5] 2015.gada 23.novembra sarunā Inčukalna novada bāriņtiesā pieteicējs apliecina, ka vēlas uzturēt kontaktus ar meitu un nodrošināt ar nepieciešamajām lietām. Uz šo brīdi vairāk palīdzēt nevar, jo ir bez darba. Neiebilst, ka nodokļa atvieglojumu par bērnu saņem /pers. C/ *(lietas 29.lapa)*.

[8.6] 2016.gada 11.janvārī pieteicējs ir noslēdzis darba līgumu par darba pienākumu pildīšanu *(lietas 13.-17.lapa)*.

[9] Izskatāmajā gadījumā /pers. B/ vecāki dzīvo šķirti, viņu meita dzīvo pie mātes un atrodas mātes ikdienas aprūpē. /pers. C/ ikdienā audzina un aprūpē meitu, nodrošinot ēdienu, apģērbu, rūpējoties, lai meitai ir pieejama veselības aprūpe, izglītība, tostarp papildu maksas pulciņu apmeklēšana.

No lietas materiāliem izriet, ka par bērnu vairāk interesējas un uztur kontaktus pieteicēja māte, bērna vecmāmiņa, un nevis pats pieteicējs. Tieši vecmāmiņa palīdz izglītības iestādes rēķinu nomaksā un brīvdienas pavada kopā ar mazmeitiņu.

No pieteicēja ar tiesas spriedumu piedzītie uzturlīdzekļi apliecina, ka pieteicējs nav piedalījies bērna uzturēšanā. Pieteicējs nav arī norādījis uz apstākļiem, kas liecinātu par pretējo, proti, ka bērna ikdienas aprūpi īsteno viņš. Līdz ar to lietā nav konstatējami tādi apstākļi, kas varētu būt par pamatu nodokļa atvieglojumu piešķiršanai pieteicējam. Kā jau tika norādīts, nodokļa atvieglojuma piešķiršanai noteicošais ir tas, kurš no vecākiem bērnu uztur

jeb aprūpē ikdienā. Atvieglojuma piešķiršanu nevar ietekmēt ne vecāku ienākumu, tostarp darba algas lielums, ne pieteicēja spēja vai nespēja maksāt tiesas piespriestos uzturlīdzekļus.

Tiesa arī norāda, ka nodokļa atvieglojuma par bērniem mērķis nav vecāku interešu nodrošināšana, bet gan bērnu interešu nodrošināšana, līdz ar to šāda atvieglojuma nepiešķiršana nevar skart pieteicēja pamattiesības.

Pastāvot šādiem tiesiskajiem un faktiskajiem apstākļiem, tiesa Lēmumu atzīst par tiesisku, bet pieteicēja pieteikumu par noraidāmu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251.pantu un 289.-291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

noraidīt /pers. A/ pieteikumu par Siguldas novada bāriņtiesas 2016.gada 20.janvāra lēmuma Nr.1-6/8 atcelšanu un pienākuma uzlikšanu Siguldas novada bāriņtiesai izdot /pers. A/ labvēlīgu administratīvo aktu, ar kuru /pers. A/ tiktu piemērots iedzīvotāju ienākuma nodokļa atvieglojums par meitu /pers. B/.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese R.Migla